

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. III. Vtrum per malos ministros validè possint Sacramenta conferriß

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

sacramentis similiter. Si autem queras, qualis debeat esse intentio ministri? Respondeo debere esse talem, quod absolute dirigatur ad presentem materiam, sine limitatione aut implicita conditione non faciendi sacramentum, si persona non sit illa quam putat; quam intentionem semper adesse in ministro presumendum est.

57. Contra hanc tamen doctrinam fieri potest hæc instantia. In matrimonio error personæ reddit sacramentum nullum; si enim quis contrahat cum Bertha, putans esse Tulliam, verum matrimonium non contrahit: Ergo idem in aliis sacramentis dicendum.

Respondeo concessio Antecedente, negando consequentiam & paritatem. Ratio discriminis est, quia matrimonium est quidem contractus conficiens in traditione corporis in particulari & in individuo, unde error in persona est substantialis, & æqualitatem aufert, subindeque contractum nullum efficit. Nec sufficit quod detur alia uxor æque bona, quia cum hæc æqualitas non possit certo ab hominibus cognosci, maxime cum bonitas conjugis debeat esse respectiva in ordine ad alterum, merito conjuges alligant suam voluntatem & intentionem ad talem determinatam personam, quod in aliis sacramentis non contingit.

ARTICULUS III.

Virum per malos ministros valide possint sacramenta conferri?

§. I.

Varij circa hoc referuntur ac refelluntur errores.

58. Tercio post Christum natum sæculo, in Asia & Affrica cepit error aboriri, asserens non esse vera sacramenta ab hæreticis & schismaticis collata. Primus illius author in Affrica fuit Agrippinus D. Cypriani prædecessor, ut referunt D. Augustinus l. b. 2. de baptismo cap. 2. & Vincentius Lyrensis in Commonitorio cap. 9. his verbis, *Venerabilis memoria Agrippinus, Carthagenensis Episcopus, primus omnium mortalium contra universalis Ecclesie regulam, contra divinum Canonem, contra morem & instituta Majorem, rebaptizandum esse censuit, eos scilicet qui ab hæreticis baptizati essent. Eum postea secutus est D. Cyprianus, cum multis Affrica Episcopis, licet non propterea ab Ecclesia se separaverit, imò presumendum sit (ait Augustinus cap. 8. libri citati) virum adeo sanctum, ante mortem sententiam mutasse. Cujus correctionem (inquit cap. 5.) siliiter taceant, membra clamant: si in epistolis non inveniuntur, corona martyris testatur.*

59. Donatistæ etiam olim senserunt, sacramenta à ministro existente in peccato mortali collata, esse invalida, quos postea secuti sunt Luciferiani & Albigenes. Wicliffus autem ea tantum sacramenta valida esse censuit, quæ à ministris prædestinatis conferrentur. Alij demum à malis ministris confici quidem sacramenta putarunt, sed non per ea gratiam conferri. Ut omnes isti errores confutentur, & veritas Catholica firmius stabilatur.

60. Dico breviter, peccatores & infideles valide sacramenta conficere, si adhibeant omnia ad illorum valorem requisita.

Conclusio est certa de fide, utpote definita in variis Conciliis, nempe in Concilio Nicæno ge-

nerali, ut testatur Augustinus lib. 2. de baptismo cap. 3. 4. 5. & 6. in Carthagenensi primo Concilio in Tridentino sess. 7. Can. 12. de sacramentis genere, his verbis: *Si quis dixerit, ministrum peccato mortali existentem, modo omnia officia pertinent servaverit, non conficere aut conferre sacramentum, anathematis.* Sub peccato autem intelligitur, etiam peccatum hæresis comprehenditur. Can. 4. hoc specialiter de baptismo definit, & ait: *Si quis dixerit baptismum qui etiam datur hæreticis in Nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, esse verum, anathematis.*

Favet etiam perpetua Ecclesie Traditio, quæ nunquam convenit eos rebaptizare qui à ministris peccatoribus, hæreticis, schismaticis, & de gradibus baptizati sunt. Unde S. Augustinus lib. de baptismo cap. 9. inquit: *Consuetudinis roborem tenetur obis terrarum, & hæc sola opponatur indolentibus novitatem.*

Non desunt etiam ad eandem veritatem suadendam congruentia & probabiles rationes, quæ adducit S. Thomas 4. contra Gentes cap. 77. Ferrariensis ejus Commentator ibidem exponit. Prima est: Ministri Ecclesie in Ordinis susceptione accipiunt potentiam ad sacramenta ministranda: Sed hæc potentia per peccatum aut infidelitatem non admittitur: Ergo peccator & infidelis retinet potestatem sacramenta ministrandi, subindeque vera conficit & ministrat sacramenta, si omnia adhibeat ad eorum valorem necessaria. Major est certa, Minor probatur. Quia alicui per consecrationem acquiritur, perpetua in ipso manet, cujus signum est, quod semel consecratum, iterum non consecratur, ut patet altari, chrismate, & aliis: Sed potestatem ministrandi accipit minister in Ordinis susceptione, cum quadam consecratione: Ergo illam nunquam amittit.

Confirmatur: Deus non aufert Principibus terræ potestatem jurisdictionis, propter ipsorum crimina, hæresim, infidelitatem, & apostasiam, scilicet Reipublicæ status aut economiæ detrimentum vel turbetur: propter quod D. Petrus cap. 2. in prima Epistola, fideles monet, suis ut per eos dominis, non tantum piis & modestis, sed etiam discipulis: Ergo similiter rationi consentaneum est, ad gubernationis Ecclesiasticæ & fidelium utilitatem, quod Deus suis ministris peccatoribus & infidelibus, potestatem valde administrandi sacramenta non auferat.

Secunda ratio D. Thomæ sic potest proponi. Minister solum concurrat instrumentaliter ad ministrum sanctificandum, sicut & ipsa sacramenta atque adeo gratiam non conferunt propria virtute, sed virtute Dei, neque sibi assimilare intendunt, sed causæ principali: Ergo ut per sacramenta minister conferat gratiam, non est necessarium, quod gratiam aut fidem habeat & contineat, sed sufficit quod sacramentum & illius effectus in causa principali contineatur.

Confirmatur primo exemplo Divi Thomæ: Ut medicus conferat sanitatem, non est necessarium illius corpus, quod est instrumentum animæ habentis artem medicinæ, esse sanum: Ergo Deus per ministrum qui est ejus instrumentum, gratiam conferat, & sacramenta conficiat, necesse est, quod minister gratiam habeat aut fidem.

Confirmatur secundo alio exemplo S. Augustini lib. 3. contra Cresconium cap. 8. Ut semen fructificet, nihil refert quod lotis aut sordidis manibus seminetur, & terra ad fructificandum idonea; fructum posito, & Solis influxu non deficiente, terra dabit fructum suum: Ergo quidquid sit de sanctitate & munditia ministri, si ad sint cetera requisita, verum conficietur sacramentum, gratiam conferens.

Alio exemplo utitur idem Augustinus Tractatu 5 in Joan. ut refertur in decretis causa & quaest. 2. ubi dicitur, quod *superbus minister cum diabolo computatur, sed non contaminatur donum Christi*, quia per illum purus fluvius transit, & venit ad fructum terram. Et paulo post subditur: *Lapis ex aqua fructum ferre non potest, & si per lapideos canales transit ad arcolas aqua, in canali lapideo nihil generatur, sed tamen hortus fructum plurimum offert*: Spiritus enim virtus sacramenti, ut putrae, ab illuminandis excipitur, sed per immundum transiens, non inquinatur. Aliud exemplum adducit Nazianzenus orat. 40. in sanctum Baptisma, comparat enim bonum vel malum ministrum, sigillo aureo vel ferreo, quod eundem habet effectum, sive aureum sit, sive ferreum.

Confirmatur tertio: Potest artifex uti ad opera sua necum instrumento vivo & sibi conjuncto, puta manu, sed etiam inanimato & separato, nempe malleo: Ergo similiter potest Deus hominem carente vita gratia, nec sibi per charitatem aut fidem conjuncto, uti tanquam instrumento ad sacramenta & eorum effectus.

Tertia ratio: Ut quis efficaciter utatur gratia gratis sibi data, non requiritur quod habeat gratiam gratum facientem, vel fidem, ut constat de Caipha, qui licet pessimus, & scripturis de Christo, quosque miraculis credere nollet, veritatem tamen de ipso prophetavit: Sed potestas conficiendi & ministrandi sacramenta, ad gratias gratis datas reducitur, quia per se ordinatur ad bonum alterius, non vero ad bonum ejus in quo est, nisi per accidens: Ergo illius ulus gratiam gratum facientem vel fidem necessariam in ministro non requirit.

Quarta ratio sumitur ex inconvenienti quod sequitur ex adversa sententia: si enim ad valorem sacramenti requireretur sanctitas & fides ministri, vix ulla esset fidelibus securitas de sua salute; sicut enim semper essent incerti de bonitate ministri, ita & de valore sacramenti ab eo collati.

Si dicas, non minus esse fideles incertos de intentione ministri, quam de ejus sanctitate. Respondetur hoc esse falsum, cum enim longè facilius sit ministro habere intentionem conficiendi sacramentum, quam sanctitatem, potest non solum ipse minister, sed etiam recipiens sacramentum ab eo, magis esse certus de intentione ejus, quam de ipsius sanctitate; sapè enim contingit, ut qui videntur boni, mali sint, cum tamen ministrum non habere necessariam intentionem, raro contingat, quia ille defectus non provenit, sicut defectus sanctitatis, ex difficultate illam habendi, sed ex pura malicia.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciens primò: Leo Papa Epistola 77. negat baptizatos ab hæreticis sanctificationem.

A nem accipere, & Ambrosius libro de his qui in titantur cap. 4. ait quod *Baptisma perfidorum non sanat, sed polluit*. Similiter Athanasius sermone tertio contra Arrianos, baptismum ab illis collatum appellat *vanum & invalidum*. Demum S. Thomas in supplemento quaest. 38. art. 2. docet hæreticum non posse absolvere à peccatis: Ergo hæretici non possunt vera sacramenta conficere, vel ministrare.

B Respondeo hæc & alia similia Patrum testimonis intelligenda esse de sacramento in ordine ad effectum principalem, scilicet gratiam, ita ut velint solum negare sacramentum ab hæreticis collatum, esse validum ad conferendam gratiam, cum enim Ecclesia prohibeat ne suscipiantur sacramenta ab hæreticis, consequenter qui aliquod sacramentum ab ipsis recipit, hoc ipso ponit obicem effectui sacramenti, & ideo baptismus ab hæretico collatus, non est validus ad conferendam gratiam. In eodem sensu docet S. Thomas in supplemento, hæreticum à peccatis absolvere non posse, quia scilicet, cum accipiens absolutionem ab hæretico, fictus ad sacramentum accedat, gratiam non recipit; & insuper quia ratione fictionis, deficit illi dolor de peccatis, qui est materia poenitentiae; & tandem quia ad absolvendum à peccatis, ultra potestatem characteris, requiritur jurisdictio, quæ hæretico deficit.

C Obijciens secundo: Immundus mundare non potest, juxta illud Ecclesiastici 34. *Ab immundo quid mundabitur?* Sed peccator est immundus: Ergo alios mundare non potest, conferendo illis gratiam per sacramenta.

Respondeo ab immundo, ut à causa principali neminem mundari, bene tamen ut ab instrumentali, quia ut producat gratiam non debet illam formaliter habere, sed sufficit quod illam contineat virtualiter, seu quod per virtutem causæ principalis illam possit producere, quare ad illam producendam non concurrunt minister ut instrumentum Dei & Christi.

D Obijciens tertio: Christus influit in suos fideles gratiam per ministros, tanquam per membra sui & Ecclesiae: Sed infidelis membrum Ecclesiae & Christi non est: Ergo medio ministro infideli, gratiam non influit, nec sacramenta confert.

E Confirmatur: Sacramenta habent efficaciam ex passione Christi: Sed infidelis non continuatur cum passione Christi, per fidem propriam, neque per fidem Ecclesiae, cum sit ab Ecclesia separatus: Ergo non potest conficere sacramenta, neque ut instrumentum Christi gratiam conferre.

Confirmatur secundo: Soli Ecclesiae sunt data sacramenta, & consequenter solum in illa reperiuntur: Sed inter hæreticos vera non est Ecclesia: Ergo neque vera sacramenta; non ergo ab ipsis valide conficiuntur.

Confirmatur tertio: In nulla communitate, ab illa expulsus potest officia communitatis tradere seu distribuere: Sed per sacramenta imprimuntur characterem, deputatur recipiens ad aliquod officium intra Ecclesiam: Ergo hæc saltem sacramenta ab hæretico conferri non possunt.

Ad objectionem respondetur cum D. Thoma hic art. 5. ad 2. Christum Dominum operari per bonos ministros, tanquam per membra viventia & sibi conjuncta, per malos autem tanquam per membra abscissa & separata, potest enim vivens operari per instrumentum carens vita, & à se separatum, quantum ad corporis unionem, dum.

dummodo sit sibi conjunctum per quandam motionem; aliter enim operatur artifex per manum, & aliter per securum; per manum enim operatur tanquam per instrumentum sibi unitum & vivens, per securum autem tanquam per instrumentum carens vitâ, & separatum, quamvis ipsi per motionem conjungatur. Sic igitur Christus operatur in sacramentis per bonos, tanquam per membra viventia, per malos verò, tanquam per instrumenta carentia vitâ, & separata.

81. Ad primam confirmationem respondetur ex D. Thoma in supplemento quæst. 28. art. 2. negando Minorem, quoad secundam partem: infideles enim continuantur cum passione Christi, per fidem Ecclesiæ; quia quamvis in fide Ecclesiæ non sint, sunt tamen in ea, quantum ad formam quam in sacramentis servant, quæ est forma Ecclesiæ: sunt etiam in fide Ecclesiæ, quantum ad intentionem faciendi quod facit Ecclesia; ex quo ibi intulit Cajetanus, hæreticum non conferre sacramenta, ut præcîsum ab Ecclesia, sed ut aliquo modo ipsi conjunctum & continuatum.

82. Ad secundam dicendum, soli Ecclesiæ esse data sacramenta, sed sacramentis Ecclesiæ & Christi, etiam extra Ecclesiam existentes uti. Et ratio est, quia instituta sunt à Christo ad conferendam gratiam, tanquam illius instrumenta, & extra Ecclesiam existentes retinent characterem, qui est potestas ad illa conficienda, atque adeò si apponatur materia & forma à Christo Domino præscripta, cum debita intentione, conficiuntur vera sacramenta, & efficacia ad conferendam gratiam, si non obstat indispositio recipientis.

83. Ad ultimum dicatur, quod si per exclusionem à communitate admittatur potestas tradendi seu distribuendi officia communitatis, vera est major, falsâ autem, si cum exclusione à communitate, retineatur talis potestas: hoc autem est speciale in expulsiōe ab Ecclesia, quod per illam potestas suprà dicta non aufertur, hæc enim est indelebilis, quia consistit in characterē, qui nunquam amittitur. Tenet tamen paritas, quantum ad hoc quod expulsi ab Ecclesia non possunt licet illâ potestate uti, ac proinde hæretici illicitè quidem, sed non invalidè, sacramenta ministrant.

84. Objicies quartò: Actio sacramentalis sacerdotis existens in peccato mortali, v. g. consecratio Eucharistiæ, est grave peccatum, & ingens sacrilegium: Ergo non potest esse à Deo ut speciali motore: Sed si per eam validè conficeretur sacramentum, necessarium esset quod à Deo ut speciali motore procederet, cum omne instrumentum, ad attingendum effectum causæ principalis, ab ea specialiter moveri debeat: Ergo à malo ministro non potest confici sacramentum.

85. Respondeo primò, concessio Antecedente, negando consequentiam: cum enim divina motio sit præcîsiva, ita attingit ea quæ pertinent ad lineam Entis & boni transcendentalis in actu ad quem movet, ut tamen ad ejus deformitatem & malitiam moralem nequaquam se extendat, ut fusè ostendimus, & variis exemplis declaravimus in Tractatu de voluntate Dei.

Disp. 8.
art. 4.

86. Respondeo secundò, actionem quâ minister in peccato mortali existens sacramentum conficit, posse dupliciter sumi, nimirum vel quatenus procedit à ministro ut tali, sive ut instrumento à Deo assumpto, vel in quantum procedit à ministro, non ut tali, sed ut causa principali morali. Secundo isto modo sumpta, est mala & sacrilega,

A de formali, ac proinde non est à Deo ut speciali motore, bene tamen primo modo considerata, pote bona secundum illam rationem.

ARTICULUS IV.

Utrum ministri sacramenta in peccato mortali ministrantes, semper peccent mortaliter.

§. I.

Quibusdam præmissis difficultatibus resolvitur.

PRO resolutione hujus difficultatis sciendum est, ministrum sacramentorum esse duplicem, scilicet ministrum ex officio, sive solemnizantem, & ministrum necessitatis. Primus dicitur ille, qui conficit sacramenta, speciali consecratione auctoritate deputatus, qualis est sacerdos celebrans missam, absolvens à peccatis, & cum rite solemnitate baptizans. Secundus verò sine aliqua speciali consecratione & deputatione sacramenta ministrat. Est autem usus hujus ministri in Ecclesia, propter sacramentum baptizantum, quod quia est necessarium necessitate medijs, etiam in re, respectu parvulorum ad salutem, & non possunt in quocunque casa adhiberi ministri ex officio, ut cum omni solemnitate tale sacramentum conferatur, voluit Christus ut in illis casibus, in quibus non posset adhiberi solemnitas illa à ministro consecrato, posset baptizari à quolibet sive clerico sive laico, sive fidelis, sive infideli, sine solemnitate conferri. De propter sacramentum Baptismi, quia cum illa sacramenta non sint ita ad salutem necessaria, quatenus vel eorum effectus non est simpliciter necessarius, vel si sit necessarius, potest haberi alia viâ, scilicet per contritionem, ut patet de effectibus poenitentiae, nunquam possunt validè confici, nisi à ministro ex officio specialiter à ministerium divinum consecrato. Excepit tamen matrimonium, quod quia est contractus civilis, non exigit ministrum consecratum, sed ipsi contrahentes sunt ministri ipsius. Hæc poenitentia.

Dico primò: minister solemnizans sacramentum conficiens vel ministrans in peccato mortali peccat mortaliter. Ita communiter Theologum cum Divò Thoma hic art. 6. exceptis quibusdam Recentioribus, oppositum ut probabile dèbetur, quos refert Martínez à Prado hisloria bio 4. §. 2.

Hæc conclusio in primis probari posset multis Pontificij juris determinationibus, sed hæc sufficiunt. Prima habetur titulo de temporibus ordinandorum, capite *Quasimodum*, ubi decretum Clericos iniquè viventes esse admoventes, & sub interminatione divini judicij obediendos, ne in scepis Ordinibus ministrent. Aliqua sumitur ex capite *Necesse est* 1. quæ ubi Gregorius dicit: *Necesse est ut mundus manus quæ diluere sordes curat, & adducat lud hanc 52. Mundamini qui servit egle Dmini.*

Favent etiam SS. Patres: Dionysius enim cap. 2. Eccl. hierarchia, ait quod malis non est facere symbola, id est sacramentalia signa. Et Augustinus lib. 2. contra Epist. Parmeniani cap. 10. dicit quod omnia sacramenta, cum obsequio ministrantibus, proficiunt tamen per eos dignè sumuntur. Eos autem dicit indignè sacramenta trahere, qui